

1. Sarah Engell: Duften af safran

Novellen er fra samlingen Mindre end en kilometer væk (2019). Sarah Engell (f. 1979) er dansk forfatter.

Den kogte majscolbe smager forkert. Af stål køkken og gummihandsker og af mørket, vi sidder i. Vi lukker øjnene og tygger langsommere.

Hvis vi tygger på den rigtige måde, knaser det anderledes, og vi kan smage mandelkager med appelsinsirup. Bløde og hårde karameller, risdessert med rosenvand,
5 baklawa¹ og kandiseret frugt. Gør vi os ekstra umage, kan vi næsten mærke de støvede jordveje under fødderne, se varmen sitre over elefantgræsset og høre en guldsmed svirre i luften.

Men jo flere dage der går, jo mere smager majsene af stål køkken og gummihandsker. Jo mere tænker vi på den gule bus, der stopper foran lejren og kører ind til byen, hvor
10 man kan købe mælkechokolade med hasselnødder, der smager godt, uanset hvordan man tygger.

Men så skal vi ud af skabet. Ud til lydene, blikkene og det skarpe lys.

Derude var majsene bleg, men her i mørket træder farven frem, og vi husker den sprøde raslen, når vi løb gennem citronplantagen, og fugle og insekter fløj op, skræp-
15 pende, summende. Gule roser, stærk karry, dyttende gule taxaer, lyden af skud, følelsen af at springe af en lastbil i fart.

Det giver et sæt i os, da nogen banker på skabet.

"Hussein?"

Mor er den eneste, der kender vores sted. Majscolberne var stadig lune, da hun stak
20 dem i vores lommer og gjorde tegn til, at vi skulle løbe.

Mor arbejder i stål køkkenet. Hun rører rundt i kæmpestore gryder og øser op på tallerkener i kø. En gang om ugen giver stål køkkenet hende løn. De siger, at hun er dygtig, og mor bliver irriteret.

Hun siger, at det ikke er løn, men lomme penge. Hun siger, at hun ikke vil roses for
25 *monkey work*².

Vi forstår ikke, hvad hun mener. Men vi kan se i hendes øjne, at det er vigtigt. Næsten lige så vigtigt, som dengang hun skubbede os ind i skabet, inden soldaterne begyndte at vælte ting.

Derfor sætter vi fødderne mod skabslågen og skubber den op.

¹ *baklawa*: et meget sødt bagværk, særligt kendt fra mellemøstlige lande.

² *monkey work*: monotont arbejde, der kræver meget lidt selvstændighed og fordybelse.

30 Mor lægger penge i vores hænder og forklarer, hvad vi skal købe.

Vi siger, at stålkøkkenet har masser af mad. At hun ikke behøver at bruge sine egne penge på krydderier. Men som sædvanlig smækker hun bare med tungen.

"Jeg er dødtræt af kogte kartofler. Vi trænger til duften af safran!"

Hendes armbevægelser får hende til at ligne en tung fugl, der ikke kan lette. Det ben,
35 soldaterne knuste, slæber stadig efter hende, når hun går, som noget, hun ikke kan slippe af med.

Hvis mor bad om safran, ville dem i stålkøkkenet købe det til hende. De er flinke. Men mor ryster på hovedet og lægger armene over kors. For hende er det vigtigste ikke, at der begynder at dufte af safran, men at det er hende, der har købt det.

40 Buschaufføren bliver ved med at kigge op i bakspejlet, da han drejer ud fra lejren. Hans blik følger os som en lyskegle ved en grænseovergang, mens vi går ned til bagsædet. Vores hætter er trukket op, men det er ikke et skab. Lyset er skarpt og stikkende, og bus-sens gule farve er hård og beskidt.

Vi rykker hen til vinduet og ser ud. Langs kantstenen ligger himlen i blanke pytter.

45 *Safran, kanel, koriander, mynte, spidskommen.*

Vi gentager mors indkøbsliste i tankerne, til den lyder som en lille sang eller trylle-remse. Vi lukker øjnene, og en svag solstråle rammer os gennem ruden. Mor har taget sin flotteste abaya³ på. Den med guldblomster på ærmerne. Hun lægger safrankrokus⁴ i sin morter, maler dem til pulver og drysser det i pandens boblende smør, så den varme,
50 parfumerede duft spreder sig.

En ringeklokke skratter, og vi åbner øjnene. På den anden side af busvinduet kører biler og cykler gennem vandpytterne, så spejlbillederne går i stykker.

Trafikken larmer, og vi gør os umage med at gå tæt på muren. At bukke os sammen under hætterne. Alligevel føles det, som om vi fylder hele fortovet. En gammel dame går
55 helt ud på cykelstien for at komme forbi.

Supermarkedets døre glider op, og de lange rækker af slik og chokolade får vores munde til at løbe i vand.

Ud, forpulede køter!

Det snurrer i maven, da vi tænker på sidste gang, vi var her. Drengen fra lejren
60 sagde, at han ville have betalt for chokoladen. Han kunne ikke forklare, hvorfor den lå i hans lomme.

³ *abaya*: en lang, løs kjole, der traditionelt bæres af muslimske kvinder som en del af deres religiøse og kulturelle påklædning.

⁴ *safrankrokus*: den plante, der kan forarbejdes til krydderiet safran.

Vi tænker på blikkene, da de smed ham ud. Blikke, der lignede soldaternes.

Ovre ved krydderihylderne står alting med forkerte bogstaver. Glassene er af tykt plastic, og lågene er pakket stramt ind, så man ikke kan snuse sig frem.

65 Det larmer, da vi taber et glas, og det ruller over gulvet.

En mand med skjorte og navneskilt samler det op og stiller det på plads. Han peger på krydderierne og siger noget, vi ikke forstår.

Vi remser mors indkøbsliste op, og manden løfter en hånd. Han går med hurtige skridt, løber næsten. Måske kommer han om lidt farende med et net ligesom hundefangeren i Tom og Jerry⁵, som de viste på fællesfjernsynet i går?

Vi vil stikke af. Men vi tør ikke komme hjem til mor med ingenting. Koriander og mynte er grønt, så vi tager nogle glas med grønt og lægger dem i indkøbskurven. Mor har fortalt, at safran er så fint, at det ikke kommer i glas, men i små gennemsigtige kuverter, og vi leder på hylderne og stivner, da manden med navneskiltet står der igen. 75 Han slår ud med armen. Ved siden af ham står en stor dreng med et ar ved øjenbrynet. Drengen kigger på vores krydderiglas og trækker på smilebåndet.

"Timian, tørret persille..."

Overraskelsen over, at vi kan forstå ham, får os næsten til at gengælde hans smil. Han giver os nye glas og et lille brev med røde safrantråde, der ligner garn. Han kigger 80 på vores penge og siger: "Og så er der lige råd til lidt slik også."

Ved busstoppestedet står nogle store, hvide drenge, der også har hættetrøjer på. De laver røgringe med deres cigaretter, spytter efter en solsort, ligesom den i vores skolebog. Vi fik bogen på forhånd, så vi kunne glæde os til, at vi skulle starte, men allerede på side otte fik vi det underligt og lukkede bogen igen.

85 Solsorten har runde, blanke øjne med en gul ring omkring. Det var nemmere at se i bogen end nu. Den hopper rundt på fortovet, som om den har glemt sine vinger. Som om den er forvirret over, at den er på et fortov og ikke i en grøn trækrone.

Vi står, så stille vi kan, men drengene får øje på os alligevel. De siger det første ord, vi lærte.

90 *Perker-svin.*

De siger griselyde og laver fagter med deres hænder, som om de vil fortælle os noget på tegnsprog. En strakt langefinger. En pegefinger, der kører over en strube.

Hver dag beslutter vi os for ikke at tænke mere på far.

Det er svært.

⁵ *Tom og Jerry*: klassisk amerikansk tegnefilmserie om katten Tom og musen Jerry, der kæmper en evig kamp mod hinanden.

95 Mor drejer glassene i hænderne, skruer låget af mynten og snuser til den. Hun smiler med knækkede tænder og kysser os på håret.

Svin og hunde er *najasat al-ghaliza*. Meget urene. Hvis en hund slikker en tallerken, skal tallerkenen smides ud med det samme. Alt, hvad hunden har rørt ved, skal vaskes og steriliseres.

100 Mor skruer låget af mynten og stikker næsen derned. Hun snuser og snuser, og vi har lyst til at gå i bad. Vi har lyst til at kravle tilbage i mørket, hvor vi bare er to tvillingebrødre med et stykke chokolade, vi har betalt for.

"Duft," siger mor og holder mynten frem.

Vi ryster på hovedet.

105 Mor snuser en sidste gang, inden hun skruer låget på.

"Jeg går over i køkkenet om lidt. Inden de andre kommer. Så det bliver en overraskelse."

Det er noget nyt, at hun er begyndt at tale på den måde. I korte, hurtige sætninger, som om hun er bange for at blive afbrudt.

110 "Vil du med?" siger hun. "Vil du hjælpe med maden?"

"Nej tak, mama."

Hun kysser os på håret, inden hun går, og vi åbner skabet.

I bunden ligger en afgnavet majskele. Vi kigger længe på den, og noget inde i begynder at flimre som på en tv-kanal uden signal.

115 Vi sætter os på klap-ud-sengen og tager chokoladen frem. Sliksulten er væk. Vi lukker øjnene og tænker på citroner og stærk karry og solsikkemarken med unge, gule sole, men det flimrer hele tiden, og forkerte billeder toner frem. Følelsen af det tykke, røde tæppe under spisebordet. Stilheden efter flyene og fars overskæg, der smilte, da han bukkede sig ned til os og sagde, at det var overstået. Himlen bag vinduerne, blå og tavs. Lettelsen i maven og duften af mors maqluba⁶. Ris, kylling, røde peberfrugter og violette auberginer i regnbuelag.

Hun var ved at skære et stykke til far, da vi hørte dem. De sparkede døren ind og pegede på os med sorte maskingeværer.

125 Far rakte armene i vejret. Der lød et skud, og hans krop trak dug og tallerkener med sig i faldet.

Soldaterne slæbte ham gennem stuen og udenfor. Mor løb efter dem og slog på dem med sine små knytnæver, og jeg turde ikke bevæge mig. Sad tavs ved siden af Amir, stadig med kniv og gaffel i hænderne, og kiggede på blodet, der løb hurtigt og mørkt fra et lille rundt hul i Amirs skulder.

⁶ *maqluba*: en klassisk mellemøstlig risret.

130 Jeg kunne høre dem udenfor, støvler, råb, noget, der blev slæbt over jorden, og mors hurtige vejtrækning, da hun kom alene tilbage. Hun humpede hen til os og skubbede os ind i et skab. Hun skubbede hårdt. Der blev mørkt, og så var lyden af soldaterne der igen. De væltede ting og råbte af mor, men det værste var, at de også grinede.

Da mor begyndte at skride, tog jeg Amirs hånd. Vi sad i mørket og lyttede til
135 skrigene. Så til stilheden. Vi vidste, at vi ikke måtte græde. At der skulle være lige så stille i skabet som udenfor. Det var nemmere, dengang vi bare øvede.

Hver gang jeg gav Amirs hånd et klem, klemte han tilbage. Det var den eneste måde, vi kommunikerede på.

Hvor længe sad vi sådan? Alt blev underligt flydende. Tiden, tankerne, blodet fra
140 Amirs skulder, der blev ved med at løbe, og som jeg kunne mærke som en klistret varme, når jeg rørte ved ham. Min mave rumlede så højt, at jeg var bange for, at nogen ville høre det. På et tidspunkt blev maven stille igen. Som om den opgav. Vi holdt os vågne i mørket, klemte hinandens hænder for at sige alt det, vi ikke kunne sige.

Amir blev i skabet, da jeg kravlede ud. Jeg kaldte på mor, men hun svarede ikke.
145 Hun lå underligt på tæppet som en dukke, der var faldet fra stor højde.

Jeg lagde mig ved siden af hende. Lukkede også øjnene.

Det var sådan, naboerne fandt os.

"Hussein?"

Skabet står åbent, og Amirs øjne lyser hvidt derinde.

150 Skabet i lejren er mindre, end skabet var derhjemme. Men mørket derinde er det samme. Mørket og hans blik.

"Chokolade?" siger han og kigger på min hånd.

"Med nødder. Din yndlings."

Smilet passer ikke til hans øjne. De er runde og blanke ligesom solsortens. Hver dag
155 beslutter vi os for ikke at tænke mere på far. Hver dag beslutter vi os for, at vi godt kan klare os uden deres chokolade og ting.

"Undskyld," hvisker jeg.

Han kigger længe på mig. Så hvisker han: "Varm jord og stammerne på høje daddelpalmer. Kokosnøddens skal, bløde hønsefjer og æg, der stadig er lune."

160 Mit smil passer heller ikke til mine øjne, kan jeg mærke.

"Grankogler og kaffebønner," siger han. "Svævende balkanhøge, varm kakao og dine øjne."

Min hals snører sig sammen, og selvom jeg tænker og tænker, kan jeg ikke finde på flere brune ting.

165 Det flimrer sådan i hovedet. Sorte og hvide myrer, der slås.
"Jeg tør ikke være alene," siger han. "Tør du være alene?"
"Nej."
"Så kom ind til mig."
Jeg ved ikke, hvorfor jeg bliver siddende. Jeg ved ikke, hvorfor jeg har lyst til at løbe
170 ud i stålkøkkenet og hente mor.
Han kigger på mig uden at blinke. Det er, som om han slet ikke har nogen øjenlåg.
"Du glemte mig," hvisker han.
Jeg ryster på hovedet.
"Du lovede, at vi skulle holde sammen. Og så glemte du mig."
175 "Det var dig, der glemte mig. Jeg klemte din hånd, men du..."
Jeg holder vejret, ligesom dengang, for at holde tårerne inde. "Jeg var helt alene."
"Jeg er lige her."
Jeg ser på den afgnavede majskele i bunden af skabet. Der er kun én, og flimmeret
er overalt i hovedet.
180 Vi sad i mørket så længe. Vi klemte hinandens hænder for at sige alt det, vi ikke
kunne sige.
Til sidst holdt Amir op med at klemme tilbage.
Hver dag beslutter vi os for ikke at tænke mere på det. Lyset, der faldt ind på ham,
da jeg åbnede skabslågen. Hans blege ansigt og åbne mund, halsen i en helt forkert
185 vinkel.
Den ene hånd så ud, som om den rakte ud efter mig, og jeg blev nødt til at lukke
skabet igen.

Det giver et knæk, da jeg brækker chokoladen over i to. Jeg rækker det største stykke
frem, men han tager det ikke.
190 Jeg ser ind i det tomme skab. Sidder længe sådan, mens hele min krop ryster.
Ovre fra stålkøkkenet kan jeg dufte safran, og jeg tænker på den store dreng i super-
markedet. Hans ar ved øjenbrynet, og hvordan han næsten fik mig til at smile.
Med et hårdt skub får jeg vinduet op. Udenfor er himlen bleg. I en busk sidder en sol-
sort og fløjter. Jeg kan skimte dens gule næb mellem bladene.